

MOTIVIRATI NA ČITANJE, MOTIVIRATI ČITANJEM

(Ratmira Pjanić: *Motivacioni postupci i sredstva u nastavi književnosti*, Ljiljan, Sarajevo, 2002.)

Pobuditi zanimanje učenika za čitanje i knjigu trajna je zadaća nastave književnosti koja posebno dolazi do izražaja u današnje vrijeme krize čitanja i nesklonosti knjizi. Zaokupljena upravo tom zadaćom, sveučilišna nastavnica Ratmira Pjanić u knjizi *Motivacioni postupci i sredstva u nastavi književnosti*, koju je objavio bosanskohercegovački izdavač Ljiljan u Sarajevu, donosi teorijske aspekte motiviranja učenika za čitanje i tumačenje književnoumjetničkog djela te istražuje, preispituje i provjerava motivacijske postupke i sredstva koji mogu pridonijeti većoj uspješnosti nastave književnosti.

U prvom od triju poglavlja, naslovljenom *Motivacija i školsko učenje*, objašnjeni su osnovni pojmovi iz područja motivacije kao psihološkog fenomena: pojam motiva koji ima određeno ishodište (izvor), cilj, snagu i trajanje te pojmovi unutarnje i vanjske motivacije. Pregledno su doneseni pogledi na motivaciju biheiorista i kognitivista te predstavnika teorije socijalnog učenja, a istaknut je i značaj Maslovljeve i atribucijske teorije motivacije. Razgraničeni su pojmovi motivacijskoga postupka i nastavne metode te motivacijskoga i nastavnog sredstva u nastavi književnosti. Nastava književnosti, podsjetit će autorica u drugom poglavlju, temelji se na čitanju te je prvi i najfunkcionalniji cilj nastave materinskoga jezika taj da učenike osposobi za sve vrste čitanja. Svrsishodno ističe da su djelo, učenik i nastavnik najveći motivacijski izvori u literarnoj komunikaciji. Posebnu pozornost posvećuje doživljajno-spoznajnoj motivaciji koja priprema učenika za susret s umjetničkim djelom te motivaciji koja se razvija u tijeku interpretacije književnoga djela. Motivacijski postupci i sredstva usustavljeni su s obzirom na dob učenika, njihovu srodnost i motivacijsku snagu. Autorica je ponudila mnoštvo motivacijskih postupaka i sredstava koji se efikasno mogu koristiti u uvodnom dijelu nastavnog sata, a svaki je upotpunila konkretnim primjerima. Osim primarnih motivacijskih postupaka i sredstava poput igara, zagonetaka, poslovice, ilustracija, crteža i fotografija, likovnih i glazbenih djela, citata, filma, izražajnog interpretativnog čitanja i samog

umjetničkog teksta kao najmoćnijeg motivacijskog sredstva, navedena su i sekundarna sredstva poput izgleda i opremljenosti učionice. Istraživačko čitanje i istraživački zadatci, lokaliziranje teksta, heuristički razgovor i problemski pristup, s druge strane, neki su od predstavljenih postupaka motiviranja učenika u tijeku interpretacije književnoumjetničkog teksta koji učenicima pružaju smjernice u istraživanju umjetničkoga svijeta djela, razumijevanju i tumačenju njegovih vrijednosti. Poticajna snaga problemskog pristupa oprimjerena je na predlošku romana *Der viš i smrt* Meše Selimovića, a vrlo su zanimljivi i istraživački zadatci ponuđeni za usmjereno čitanje djela *Prokleta avlija* Ive Andrića. Autorica je također ponudila metodičke postupke i sredstva koji mogu motivirati učenike na čitanje lektire i pridonijeti razvijanju čitateljskih navika. Treće poglavlje, u kojem su predstavljeni rezultati vlastitog istraživanja motivacijskih postupaka i sredstava u nastavi književnosti, ujedno je poticaj nastavnicima da se i sami okušaju u ulozi istraživača. Istraživanje provedeno na uzorku učenika osmih razreda potvrdilo je početnu autoričinu hipotezu kako posebno motivirani učenici za čitanje i tumačenje književnog djela postižu bolje rezultate od učenika koji nisu motivirani na odgovarajući način.

Teorijska utemeljenost, mnogobrojni praktični primjeri koji potvrđuju suvremenost problemske, istraživačke i stvaralačke nastave književnosti, pretpostavka koje je temeljita i osmišljena motivacija, iscrpan popis korištene literature i pridodani Prilozi u kojima budući istraživači mogu pronaći raznovrsne poticaje čine ovu knjigu vrijednom studijom koja će zasigurno obogatiti postojeću metodičku literaturu o nastavi književnosti.

Sanja Soče